

DREPT CIVIL SI DREPT PROCESUAL CIVIL

Atelier nr. 1 _ INPPA Cluj

**Condiții de exercitare a dreptului
material la acțiune. Competență.
Cereri. Mijloace de apărare**

**Sustinere atelier: av dr. Dominic
GIDRO / Editare atelier: av.dr.
Veronica Ioana VARGA și av dr.
Dominic GIDRO
12/5/2020**

A. Tematică abordată potrivit programei

1. *Condițiile exercitării acțiunii în justiție. Clasificarea cererilor în justiție.*

2. *Participanții la procesul civil. Instanța (compunerea și constituirea instanței;*

incidente procedurale privind compunerea sau constituirea instanței). Părțile.

Coparticiparea procesuală. Participarea terților la judecată.

3. *Competența instanțelor judecătorești. Competența materială. Competența*

teritorială. Excepția de necompetență. Conflictele de competență. Excepția de

litispendență. Excepția conexității. Strămutarea pricinilor.

4. *Condițiile de formă ale cererii de chemare în judecată. Nulitatea cererii de*

chemare în judecată. Verificarea cererii de chemare în judecată și regularizarea

acesteia. Etapa scrisă a procesului.

5. *Mijloace de apărare în procesul civil. Întâmpinarea și cererea reconvențională.*

Excepțiile procesuale. Distincția dintre apărările procesuale și apărările de fond.

Particularități ale apărării în cazul procedurilor speciale.

B. Analiza teoretică a anumitor instituții a căror aplicabilitate jurisprudențială impune dezbateri

- Problema interesului și a calității de acțiune, recunoscute în temeiul dispozițiilor art. 37 C.proc.civ.
- Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 41 C.proc.civ. din perspectiva situațiilor în care se reține existența incompatibilității
- Cererile de intervenție și introducerea forțată din oficiu a terților în proces, din perspectiva principiului disponibilității
- Stabilirea competenței în cazurile în care reclamantul solicită doar o parte a creanței și în ipoteza în care valoarea obiectului cererii este modificată după introducerea cererii de chemare în judecată
- Situații de anulare a cererii de chemare în judecată în etapa scrisă a procesului civil
- Ordinea de soluționare a excepțiilor procesuale

C. Analiza practică a temelor abordate și aplicarea instituțiilor procesual civile studiate, pe baza a patru cazuri din jurisprudență.

1. Natura juridică a acțiunii. Condițiile de exercitare a dreptului material la acțiune. Cadrul procesual

În data de 02.03.2013 între A1, în calitate de împrumutător și B, în calitate de împrumutat, a fost încheiat un contract de împrumut pentru suma de 300.000 lei. Scopul declarat al împrumutatului a fost acela de a achiziționa cu banii împrumutați drepturile litigioase ale lui C asupra unor societăți comerciale. Suma urma a fi restituită din sumele obținute de B de la cedentul drepturilor litigioase, ca urmare a contractului de cesiune.

În condițiile în care împrumutul nu a fost restituit, în data de 05.01.2016, creditorul A introduce o cerere de chemare în judecată a lui B, solicitând instanței a stabili termenul în contractul de împrumut sus amintit.

În paralel, A formulează și cerere de chemare în judecată pentru a solicita restituirea împrumutului.

Argumentele lui A în cadrul litigiului având ca obiect stabilirea termenului de restituire s-a axat pe prevederile Codului civil în materie. A aratat ca potrivit art. 2158 C.civ. coroborat cu art. 2164 C.civ. împrumutatul este obligat să restituie împrumutătorului aceeași sumă de bani împrumutată, respectiv aceeași calitate și cantitate de bunuri pe care a primit-o.

Având în vedere că nu faptul că A nu a fost încunostiintat asupra încheierii ulterioare a vreunui contract de cesiune drepturi litigioase și că, chiar și în situația în care un astfel de contract ar fi încheiat ar da naștere unor obligații de plată numai cesionarului (i.e. pârâtului, B), duce la concluzia existenței unei dintre situațiile în care se poate solicita instanței să stabilească un termen pentru executarea obligației împrumutatului de restituire a sumei de bani.

Astfel cum rezultă din prevederile art. 2162 C.civ., în ipoteza în care părțile nu au stabilit un termen de restituire aferent împrumutului acordat, acesta va fi stabilit de către instanță, ținând cont de scopul împrumutului, de natura obligației și a bunurilor împrumutate, de situația părților și de orice situație relevantă.

Analizând obligația asumată de către debitor, și modalitatea în care a fost prevăzută restituirea, A a concluzionat ca lipsește termenul de restituire, chiar dacă părțile au legat această obligație de momentul în care debitorul va obține anumite sume urmare a cesiunii de drepturi litigioase previzionată. Deși cât privește situația în care părțile unui contract de împrumut indică sursa materială a restituirii sumei împrumutate există opinii contradictorii în doctrină, aceste contradicții privesc numai premisele, soluția fiind întotdeauna aceeași: stabilirea termenului de către instanța de judecată. Astfel, dacă este analizată restituirea la care pârâtul s-a obligat ca fiind stipulată sub un termen suspensiv incert, atunci instanța va fi chemată să transforme acest termen într-unul cert, acțiune admisibilă la cererea creditorului. În situația în care s-ar analiza aceeași situație ca fiind lipsită realmente de un termen, dată fiind incertitudinea realizării evenimentului de care părțile au legat obligația de restituire, atunci situația ar putea fi asimilată celei prevăzute de art. 2162 alin.2 C.civ., instanța fiind chemată, și de această dată, să stabilească un termen de executare care nu va putea depăși 3 luni.

În opinia lui A, ca urmare a cesiunii unor drepturi litigioase discutăm, juridic, despre un contract de vânzare-cumpărare, un contract sinalagmatic al cărui obiect este reprezentat de aceste drepturi, prețul urmând a fi achitat de către cesionar. Cedentul nu se obligă, în principiu, la achitarea unei sume de bani, ci la transferul dreptului de proprietate asupra drepturilor litigioase. Prin prisma acestor clarificări, chiar și în varianta încheierii unui contract de cesiune de drepturi litigioase între pârât, în calitate de cesionar, și C, în calitate de cedent, acesta din urmă nu și-ar putea asuma obligația de plată a unei sume de bani. Evenimentul de care părțile au legat nașterea obligației de restituire fiind unul imposibil, rezultă că nici termenul nu a fost stabilit prin contractul de împrumut, astfel că, **oricând, creditorul va putea cere stabilirea acestuia pe cale judiciară, urmând procedura prevăzută de art. 2162 coroborat cu art. 1415 NCC.**

- *Natura juridică a acțiunii promovate de către creditor.*
- *Competența instanței – din punct de vedere funcțional și teritorial.*
- *Condițiile pentru exercitarea dreptului material la acțiune în speță.*
- *Are creditorul un interes născut și actual pentru a acționa în instanță?*
- *Care sunt condițiile în care cedentul ar putea dobândi calitatea de parte în proces? Este posibil?*
- *Există temei pentru introducerea forțată, din oficiu, a cedentului?*

Condiție	Conținut	Verificare
Interes		
Calitate procesuală		
Capacitate procesuală		
Formularea unei pretenții		

REGLEMENTARE

Art. 1415

Stabilirea judiciară a termenului

(1) Atunci când părțile convin să amâne stabilirea termenului sau lasă uneia dintre ele sarcina de a-l stabili și când, după o durată rezonabilă de timp, termenul nu a fost încă stabilit, instanța poate, la cererea uneia dintre părți, să fixeze termenul ținând seama de natura obligației, de situația părților și de orice alte împrejurări.

(2) Instanța poate, de asemenea, să fixeze termenul atunci când, prin natura sa, obligația presupune un termen și nu există nicio convenție prin care acesta să poată fi determinat.

(3) Cererea pentru stabilirea termenului se soluționează potrivit regulilor aplicabile ordonanței președințiale, fiind supusă prescripției, care începe să curgă de la data încheierii contractului.

Analiza situatie juridica

Aplicabilitate texte legale

Analiza situatie procesuala

Art. 2162

Termenul de restituire stabilit de instanță

(1) Dacă nu a fost convenit un termen de restituire, acesta va fi stabilit de instanță, ținându-se seama de scopul împrumutului, de natura obligației și a bunurilor împrumutate, de situația părților și de orice altă împrejurare relevantă.

(2) Dacă însă s-a stipulat că împrumutatul va plăti numai când va avea resursele necesare, instanța, constatând că împrumutatul le deține sau le putea obține între timp, nu va putea acorda un termen de restituire mai mare de 3 luni.

(3) Cererea pentru stabilirea termenului de restituire se soluționează potrivit procedurii prevăzute de lege pentru ordonanța președințială.

Solutii posibile

Aprecierea situatiei procesuale si materiale a cererii in pretentii

2. Competență instanță. Particularități privitoare la competență și apărare în proceduri speciale.

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Dej la data de 02.10.2015, reclamanta A a solicitat, în temeiul dispozițiilor art. 373 lit. b) C.civ., în contradictoriu cu pârâțul B., ca prin hotărârea ce se va pronunța să se declare desfăcută căsătoria încheiată la data de 24.08.2013 la Primăria comunei Caseiu, din vina exclusivă a pârâtului și să se dispună ca reclamanta să revină la numele avut anterior căsătoriei.

Prin sentința nr. 682 din 07.04.2016, Judecătoria Dej a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Alesd reținând că, în urma relațiilor solicitate de către instanță, din adresa emisă de Poliția Alesd a rezultat că ultimul domiciliu comun al părților a fost în județul Bihor, situație față de care sunt aplicabile dispozițiile art. 915 C.proc.civ. în sensul că instanța competentă a soluționa cauza este cea de la ultima locuință comună a soților, respectiv, Judecătoria Alesd.

Prin sentința nr. 578 din 21.06.2016 Judecătoria Alesd a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Dej, a constatat ivit conflictul negativ de competență și a înaintat cauza Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea soluționării regulatorului de competență, reținând că prin încheierea de ședință interlocutorie din 12.01.2016 (încheiere ce leagă instanța în sensul că aceasta nu mai poate reveni asupra măsurii dispusă prin acea încheiere) Judecătoria Dej s-a declarat competentă din toate punctele de vedere în soluționarea cauzei, împrejurare față de care ulterior nu mai putea să invoce propria necompetență.

Pe de altă parte, dovada ultimei locuințe se poate face nu doar prin actele de identitate ale soților, ci poate fi asumată de aceștia prin cererea de chemare în judecată. Or, în cauză reclamanta a indicat prin cererea introductivă de instanță ultima locuință comună ca fiind în județul Cluj, aspect necombătut prin întâmpinare. Adresa la care se face referire în hotărârea de declinare a competenței menționează doar că părțile figurează cu domiciliul în județul Bihor, însă domiciliul, care reprezintă o mențiune din actul de identitate, nu poate fi asimilat locuinței comune în înțelesul art. 915 alin. (1) Cod procedură civilă.

Având în vedere atribuțiile recunoscute Înaltei Curți, competență să soluționeze conflictul conform art. 133 pct. 2 raportat la art. 135 alin. (1) Cod procedură civilă, care ar putea fi motivarea regulatorului de competență, luând în considerare caracteristicile actelor procedurale emise?

- *Momentul determinării competenței instanței*
- *Modificări ale cererii de chemare în judecată ulterior introducerii pe rolul instanței. Consecințe pe care ar putea să le producă asupra competenței.*
- *Conflictele de competență.*
- *Regulatorul de competență*

REGLEMENTARE

Art. 131: Verificarea competenței

(1) La primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe și pot pune concluzii, judecătorul este obligat, din oficiu, să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general, material și teritorial să judece pricina, consemnând în cuprinsul încheierii de ședință temeiurile de drept pentru care constată competența instanței sesizate. Încheierea are caracter interlocutoriu.

Art. 135: Soluționarea conflictului de competență

(1) Conflictul de competență ivit între două instanțe judecătorești se soluționează de instanța imediat superioară și comună instanțelor aflate în conflict.

(2) Nu se poate crea conflict de competență cu Înalta Curte de Casație și Justiție. Hotărârea de declinare a competenței sau de stabilire a competenței pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție este obligatorie pentru instanța de trimitere.

(3) Conflictul de competență ivit între o instanță judecătorească și un alt organ cu activitate jurisdicțională se rezolvă de instanța judecătorească ierarhic superioară instanței în conflict.

(4) Instanța competentă să judece conflictul va hotărî, în camera de consiliu, fără citarea părților, printr-o hotărâre definitivă.

Analiza situatie juridica

Aplicabilitate texte legale

Analiza situatie procesuala

3. Timbrarea cererii de chemare în judecată. Cerere de reexaminare. Anulare cerere

Prin cererea de chemare în judecată formulată de către reclamantul A acesta a solicitat instanței de judecată obligarea pârâților B, C, și D la încheierea contractului autentic de vânzare-cumpărare a terenului situat în Turda, cu datele de identificare indicate în documentul de sesizare a instanței. Cererea a fost introdusă la Judecătoria Turda.

În etapa scrisă a procesului civil, instanța a stabilit în sarcina reclamantului A plata taxei judiciare de timbru de 6.000 lei și, în conformitate cu prevederile art. 200, alin. (3), i-a pus în vedere reclamantului să achite taxa în 10 zile de la comunicarea adresei. Prin aceeași adresă i-a pus în vedere lui A că poate formula:

- cerere de ajutor public judiciar în termen de 5 zile, în temeiul OUG 51/2008 cat si
- cerere de reexaminare împotriva modului de stabilire a taxei judiciare de timbru în termen de 3 zile, conform art. 39 din OUG 80/2013.

A a formulat cerere de reexaminare împotriva modului de stabilire a taxei judiciare de timbru în termen de 3 zile de la comunicarea adresei prin care i se comunică obligativitatea plății taxei de 6.000 lei, cerere pe care o înregistrează la dosarul principal.

Cererea de reexaminare este soluționată după 21 de zile de la momentul înregistrării ei, prin respingerea acesteia. Între timp, instanța, după expirarea celor 10 zile de la momentul comunicării adresei prin care i s-a pus în vedere lui A să plătească taxa judiciară de timbru, anulează cererea de chemare în judecată, în temeiul art. 200, alin. (3) NCPC.

A plătește taxa judiciară de timbru de 6.000 lei, o înregistrează la dosar și formulează cerere de reexaminare a încheierii prin care s-a anulat cererea de chemare în judecată, conform art. 200, alin. (5) NCPC.

Cererea de reexaminare se admite și se dispune fixarea primului termen de judecată.

Având în vedere modalitatea în care a înțeles instanța să procedeze, din punct de vedere procedural, stabiliți:

- Care este ordinea soluționării celor două cereri prevăzute de OUG 80/2013, respectiv cerere de reexaminare și cerere de ajutor public judiciar?
- Formularea celor două cereri, concomitent sau separat, suspendă curgerea termenului de 10 zile, prevăzut de art. 200, alin. (3) NCPC?
- Cum trebuia să procedeze instanța de fond?
- Dacă s-a formulat cerere de reexaminare împotriva modului de stabilire a taxei judiciare de timbru, care este momentul de la care curge termenul de 5 zile pentru formularea unei cereri de ajutor public judiciar?

4. Cerere de majorare a pretențiilor în timpul cercetării judecătorești.
Calificare.Tardivitate bilaterala de vanzare cumparare

Stare de fapt:

Între SC X SRL și SC Y SRL se încheie un contract de execuție lucrări prin care X se obligă să execute pentru Y trei case din lemn ce urmau să fie montate în Sighișoara. Societatea Y achita societății X un avans de aproximativ 50.000 lei prin virament bancar.

După o lună, administratorul societății Y plătește în bani lichizi administratorului societății X încă o sumă de 45.000 lei. Banii au fost predați fizic între administratorii celor două societăți.

După un an, întrucât societatea X nu a putut executa lucrarea, deoarece era condiționată de întocmirea proiectului tehnic și obținerea autorizațiilor de construire de către societatea Y, cea din urmă a optat pentru rezoluțiunea contractului de execuție lucrări.

În acest sens, s-au promovat două litigii:

- A. Un prim litigiu prin care persoana fizica administrator al societatii Y a formulat o acțiune prin care a solicitat administratorului societatii X să îi restituie cei 45.000 lei, în temeiul art. 1349 din noul Cod civil - litigiu între persoane fizice – răspundere civilă delictuală.**

În primul litigiu, administratorul societății X a invocat lipsa calitatii procesuale active si pasive a partilor avand in vedere ca cei 45.000 lei au fost platiti intre societati pentru efectuarea lucrarii conform contractului, nu a fost o plata intre persoane fizice, neexistand un raport juridic in acest sens.

Instanța a admis ambele excepții și hotărârea a rămas definitivă în acest format.

B. Un al doilea litigiu prin care societatea Y a chemat în judecată societatea X, a cerut rezoluțiunea contractului și restituirea avansului de aproximativ 50.000 lei – litigiu între societăți – răspundere civilă contractuală.

În cadrul acestui litigiu, după primul termen de judecată și ulterior soluționării primului litigiu, societatea Y a formulat o precizare a cererii de chemare în judecată, majorându-și cuantumul pretențiilor cu cei 45.000 lei solicitați în celălalt proces desfășurat între persoane fizice.

Societatea X a invocat tardivitatea precizării cererii de chemare în judecată, întrucât aceasta nu este o majorare a cuantumului pretențiilor conform art. 204, alin. (2), pct. 2 NCPC, ci o veritabilă modificare de acțiune, în temeiul art. 204, alin. (1) NCPC, întrucât în primul proces s-a invocat o **răspundere civilă delictuală**, iar în al doilea, o **răspundere civilă contractuală**.

La rândul acesteia, instanța de fond a invocat din oficiu tardivitatea precizării de acțiune, pentru aceleași considerente, respingând astfel cererea precizatoare ca fiind tardiv introdusă pentru motivele deja expuse.

Soluția a fost menținută atât în apel, cât și în recurs.

Apreciați situația juridică din speță prin prisma următoarelor aspecte :

1. *În situația majorării cuantumului pretențiilor, după primul termen de judecată, când discutăm de o veritabilă modificare a cererii de chemare în judecată pe art. 204, alin. (1) și când de o excepție prevăzută de art. 204, alin. (2)?*

2. *Majorarea cuantumului pretențiilor prin solicitarea unei sume care are la bază un alt temei juridic decât cea solicitată inițial, poate fi considerată o excepție de la regula prevăzută de art. 204, alin. (1) sau este o veritabilă modificare a cererii de chemare în judecată?*

3. *Rolul jucat în speța de autoritatea de lucru judecat.*

Analiza situatie juridica

Aplicabilitate texte legale

Analiza situatie procesuala